

МІКОЛОГ ЛУЕЛЛА ВЕРЕЗУБ

(до 95-річчя від дня народження)

Оповите «золотими» легендами маленьке містечко Золотоноша, що на Черкащині, дало світу багатьох видатних особистостей. Тут, зокрема, народилися визначні вчені, академіки АН СРСР — біохімік і фізіолог рослин О.М. Бах та індолог О.П. Баранников, український історик, археолог, етнограф, нумізмат і картограф В. Ляскоронський, поет К. Думитрашко, полковник Армії УНР М. Янчевський, гросмейстер, претендент на світову першість, шаховий теоретик і тренер І. Болеславський та багато інших, про життєвий шлях і творчість яких відомо з енциклопедій та електронних засобів інформації, історико-мемуарних публікацій. У цьому переліку, на жаль, загубилося ще одне незаслужено забуте ім'я видатного вченого-міколо-

© В.В. КРИЧФАЛУШІЙ, Ю.Я. ТИХОНЕНКО,
М.В. ШЕВЕРА, 2013

га — Луелли Вerezуб (Dr. Luella Kayla Weresub, 1918—1979), уродженки України. В цьому році їй би виповнилося 95 років від дня народження.

Луелла Вerezуб народилася 29 березня 1918 року. Раннє дитинство провела в Україні. На початку 20-х років ХХ століття родина Вerezуб була змушена емігрувати. Змалечку Луелла виявляла потяг до знань, особливо до мов.

Потрапивши до Канади у віці п'яти років і розпочавши навчання в школі с. Габбард (провінція Саскачеван) разом із старшою сестрою, тобто раніше звичного віку, вона дуже швидко навчилася розмовляти англійською і вже наприкінці першого класу стала найкращою ученицею з цього предмета. Батьки часто переїздили, тому діти вчилися в державних школах провінцій Саскачеван, Манітоба й Онтаріо, а закінчили навчання в м. Реджайна (Саскачеван). Завдяки любові до англійської мови Луелла стала непересічним її знавцем, перевершивши навіть тих, для кого англійська була рідною. Про це красномовно свідчить той факт, що згодом, збираючи кошти для навчання в університеті, вона кілька років працювала диктором на радіо в провінції Онтаріо.

Шлях Л. Вerezуб у науці виявився досить непростим. Під час великої депресії її батько вимушений був закрити свій невеличкий магазин, тому сім'я опинилася в надзвичайно скрутному матеріальному становищі, а Луеллі після першого курсу навчання в університеті Квінс у м. Кінгстон (Онтаріо) довелося піти працювати. Лише майже через десять років, у 1946, їй вдалося здійснити свою мрію і поновитися в університеті з другого курсу. Прагненням до досконалості, наперекір усім труднощам, позначився початок наукової кар'єри Л. Вerezуб як міколога. Наукові інтереси студентки були надзвичайно широкими і вражали оточуючих: її цікавили систематика, екологія, еволюція, а також філософія та філологія. Вона вчилася

надзвичайно старанно, протягом чотирьох років навчання відзначалася університетськими стипендіями та медалями, зокрема *University Scholarship, W.W. Near Scholarship in Biology, Queen's Medal in Biology, Arts Research Travelling Fellowship*.

Закінчивши навчання, Луелла протягом трьох років працювала викладачем у Вінніпегському університеті (Манітоба), а згодом повернулася до Торонтського університету (Онтаріо), де розпочала підготовку дисертаційної роботи. Об'єктами її дослідження, виконаного за керівництва д-ра Г.С. Джексона (Dr. H.S. Jackson), стали ресупінатні гіменомицети — надзвичайно різноманітна та складна для вивчення в систематичному відношенні група грибів. Інтерес до цих організмів вона зберігала і в подальшому, про що свідчать її численні наукові праці (найважливіші з них подано нижче)¹. Не будемо аналізувати наукові праці вченої, оскільки вони загальновідомі та визнані. Про них влучно висловилися доктори Б. Кендрік і К. Пірожинські (Drs. B. Kendrick, K. Pirozynski): «Її публікації чисельні, їх інтелектуальний зміст високого гатунку...»². У науковому доробку вченої — й описані разом зі співавторами нові для науки таксони грибів, і зроблені нові номенклатурні комбінації, зокрема роди *Butlerelfia* Weresub et Illman і *Minimedusa* Weresub et P.M. Le Clair, види *Leucogyrophana olivascens* (Berk. et M.A. Curtis) Ginns et Weresub і *L. pinastri* (Fr.: Fr.) Ginns et Weresub.

Захистивши дисертацію й отримавши в 1957 році науковий ступінь доктора природничих наук, Луел-

ла Вереzub понад 20 років працювала дослідником Інституту біосистематики (м. Оттава), який згодом був реорганізований у науково-дослідний відділ Департаменту сільського господарства Канади.

Слід відзначити безкорисливість Л. Вереzub. Незважаючи на заглибленість у власні наукові дослідження, значну частину свого часу вона віддавала рецензуванню величезної кількості дисертацій та інших наукових праць, які їй надсилали з усього світу. Вона славилася як доброзичливий, але надзвичайно вимогливий рецензент. Там, де йшлося про фактичні чи логічні помилки або мовні недоречності, вона була безкомпромісною.

Луелла Вереzub — неперевершений знавець ботанічної та мікологічної номенклатури й упродовж довгих років плідно працювала в номенклатурному комітеті Американського мікологічного товариства, комітеті з номенклатури грибів і лишайників Міжнародної асоціації з таксономії рослин і номенклатурного секретаріату Міжнародної мікологічної асоціації. Зважаючи на незаперечний авторитет, учена була обрана головою підкомітету щодо 59 статті Міжнародного кодексу ботанічної номенклатури. Враховуючи досконале знання Л. Вереzub тонкощів англійської граматики та семантики, можна сказати, що саме вона була автором цієї надзвичайно важливої статті, відповідно до якої тривалий час, аж до XVIII Міжнародного ботанічного конгресу в Мельбурні (2011), регулювалася номенклатура надзвичайно різноманітної групи плеоморфних грибів. Вона була також активним членом Канадської ботанічної асоціації, в 1971—1973 роках обиралася її директором (одним із заступників президента). На спогад про наукові заслуги вченої асоціація заснувала для студентів-мікологів спеціальну нагороду її імені за кращу наукову працю.

Зауважимо також, що разом із бельгійським мікологом Г.Л. Енебером (Dr. G.L. Hennebert) учена запропонувала широковживані в сучасній мікологічній літературі терміни «голоморфа», «телеоморфа» та «анаморфа».

За свідченнями колег, Л. Вереzub залишила про себе пам'ять не лише як визначний дослідник, але й як щира та безкорислива людина, надзвичайно доброзичлива, котра постійно випромінювала тепло й завжди була готова допомогти численним колегам і студентам.

Цим коротким повідомленням повертаємо Україні ще одне, незаслужено забуте, ім'я науковця — Луелли Вереzub.

В.В. КРИЧФЛУШІЙ,
Ю.Я. ТИХОНЕНКО, М.В. ШЕВЕРА

¹ Weresub L.K. Studies of Canadian Thelephoraceae. X. Some species of *Peniophora* section *Tubuliferae* // Can. J. Bot. — 1953. — 31(6). — P. 760—778; Cain R.F., Weresub L.K. Studies of coprophilous Ascomycetes. V. *Sphaeronaemella fimicola* // Can. J. Bot. — 1957. — 35(1). — P. 119—31; Weresub L.K. Typification and synonymy of *Peniophora* species sect. *Tubuliferae* (Corticaceae) // Can. J. Bot. — 1961. — 39(6). — P. 1453—495; McLain D.D., Weresub L.K. The sulphuric aldehyde test in *Peniophora pini* aggr.: a correction // Can. J. Bot. — 1962. — 40(8). — P. 1179—1180; Weresub L.K., Le Clair P.M. On *Papulaspora* and bulbiferous basidiomycetes *Burgoa* and *Minimedusa* // Can. J. Bot. — 1971. — 49. — P. 2203—2213; Pirozynski K.A., Weresub L.K. A biogeographic view of the history of ascomycetes and the development of their pleomorphism // The Whole Fungus: The sexual and asexual synthesis (ed. B. Kendrick). — Vol. 1. — Ottawa: National Museum of Natural Sciences, 1979. — P. 93—123; Weresub L.K., Pirozynski K.A. Pleomorphism of fungi as treated in the history of mycology and nomenclature // The Whole Fungus: The sexual and asexual synthesis (ed. B. Kendrick). — Vol. 1. — Ottawa: National Museum of Natural Sciences, 1979. — P. 17—25; Weresub L.K. Congo red for instant distinction between poisonous *Leptota molybdates* and edible *L. brunnea* // Can. J. Bot. — 1971. — 49. — P. 2059—2060; Hennebert G.L., Weresub L.K. Terms for states and forms of fungi, their names and types // Mycotaxon. — 1977. — 6. — P. 207—211.

² Kendrick B., Pirozynski K.A. Luella Kayla Weresub (1918—1979) // Mycologia. — 1981. — 73(2). — P. 211—215.